

Suomen ruotsinkielisten nuorten juomatavat Pohjanmaalla ja pääkaupunkiseudulla – vertailu suomenkielisiin

CHRISTOFFER TIGERSTEDT – JAANA MARKKULA – THOMAS KARLSSON – JUKKA JOKELA – MINNA PIETIKÄINEN

Suomen ruotsinkieliset – harvoin tutkittu, poikkeaviksi todettu

Pekka Kuusi (1948) kiinnitti 60 vuotta sitten huomiota ruotsin- ja suomenkielisten alkoholin käytön eroihin. Hän totesi, että ruotsinkielisten keskuudessa ”absolutistiksi lukeutuminen on merkittävässä määrin harvinaisempaa kuin maassa yleensä”. Lisäksi ruotsinkielisten ”väkijuomien nauttimisen tiheys [oli] keskimääräistä suurempi”. Erot koskivat myös nuoria: ruotsinkieliset aloittivat alkoholin käytön huomattavasti aikaisemmin kuin suomenkieliset. (Kuusi 1948.)

Kuusen havainnot ovat sittemmin kyllä eläneet kansan suussa, mutta tutkimuksellisesti niitä on harvoin koeteltu.¹ Kun lisäksi ruotsinkielisten juomatapoja on tavallisesti tutkittu osana koko maata koskevia väestökyselyjä, kieliryhmää edustavien lukumäärä on jäänyt hyvin pieneksi. Kuusen tutkimuksessa haastateltiin noin 3 000 yli 20-vuotiasta henkilöä, joista noin 300 oli ruotsinkielisiä. Kun Jussi Simpura (1990) seuraavana tutkijana tarttui aiheeseen, hänen käytössään oli vuonna 1984 kerätty aineisto 15–64-vuotiaista suomalaisista. Aineisto kattoi noin 3 600 henkilöä, joista 169 oli ruotsinkielisiä. Simpura (1990, 169) totesikin, ettei hänen käyttämänsä otantamenetelmä taannut edustavaa otosta ruotsinkielisestä vähemmistöstä. Simpura kuitenkin rapor-

toi eroista kieliryhmien välillä, joista osa oli merkitseviä, osa ei. Ruotsinkielisten humalajuomien oli selvästi harvinaisempaa, alkoholin keskikulutus vähäisempää ja suurkuluttajien osuus pienempi kuin suomenkielisten. Sen sijaan raittiiden osuus ja juomisen useus eivät merkitsevästi poikenneet suomenkielisistä.

Myös ruotsinkielisten nuorten juomatavoista on niukalti tietoa. Ensimmäinen kattavampi kieliryhmiä vertaileva kartoitus tehtiin vuoden 1994 WHO-koululaistutkimuksessa (Kannas & al. 1995), joka toistettiin neljä vuotta myöhemmin (Kannas & al. 2000). Jälkimmäisessä tutkimuksessa vastauksia saatiin seitsemännen ja yhdeksännen luokan oppilailta 4 409, joista 1 182 oli ruotsinkielisiä (Villberg & Tynjälä 2000). Molemmissa tutkimuksissa ruotsinkielisten keskuudessa oli vähemmän raittiita ja enemmän usein juovia nuoria. Lisäksi ruotsinkieliset yhdeksäsluokkalaiset joivat itsensä humalaan asti useammin kuin suomenkieliset ikätoverinsa (Kannas & al. 2000; ks. myös Winter & al. 2002). Samansuuntaisia tuloksia saatiin Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen nuorisoriikollisuuskyselyssä vuodelta 2004 (Obstbaum 2006). Siihen vastasi 6 279 yhdeksäsluokkalaista, joista 1 137 oli ruotsinkielisiä. Tutkimuksen mukaan ruotsinkielisten nuorten alkoholin käyttö oli tavallisempaa ja raittius harvinaisempaa kuin suomenkielisillä. Toisaalta ruotsinkielisten alkoholin käyttö ei ollut samalla tavalla yhteydessä ongelmalliseen käyttäytymiseen kuin suomenkielisten (Obstbaum 2006, 72).

Vuonna 1995 aloitettiin Kouluterveyskyselyjen sarja. Kyselyyn vastanneiden suuren määrän ansi-

1. *Ahvenanmaalaisista tehtyjä juomatapatutkimuksia* (Pettersson 1983; Karlsson 1996; Lilja & Jorðas 2006) lukuun ottamatta ruotsinkielisten juomatavat ovat harvoin olleet ensisijaisena tutkimuskohteena.

osta voimme suorittaa huomattavasti luotettavamman analyysin ruotsinkielisten nuorten juomatavoista. Kouluterveyskyselyn aineistoa ei ole käytetty vertailuihin ruotsinkielisen väestön ja suomenkielisen valtaväestön välillä, vaikkakin kunta- ja koulukohtaisissa analyyseissa kieliryhmiä on ajoittain vertailtu. Muun muassa Kauniaisten ruotsinkieliseen yläasteeseen ja lukioon kohdistunut tarkastelu herätti paljon keskustelua keväällä 2007 (Luopa & al. 2007). Tähän aiheeseen palaamme tuonnempana.

Kouluterveyskysely mahdollistaa myös luotettavan alueellisen analyysin ruotsinkielisten nuorten juomatavoista. Keskitymme kahden alueen – Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun – noin 14–18-vuotiaiden ruotsinkielisten tyttöjen ja poikien juomatapoihin ja vertaamme niitä suomenkielisten nuorten juomatapoihin. Alueiden valinta johtui useasta tekijästä. Ensinnäkin Suomen vajaan 300 000 ruotsinkielisestä asukkaasta kolmannes asuu Pohjanmaalla ja runsas viidennes pääkaupunkiseudulla. Toiseksi aiemmissa tutkimuksissa havaitut erot näiden alueiden moraalii-ilmastossa ja alkoholin käytössä toimivat tärkeinä valinnan perusteina. Pohjanmaata on molempien kieliryhmien osalta yleisesti pidetty moraalii-ilmastoltaan tiukempana kuin pääkaupunkiseutua. Moraalii-ilmasto on heijastunut Pohjanmaan alkoholin kulutukseen, joka on yltänyt noin 60–70 prosenttiin pääkaupunkiseudun kulutuksesta (Päihdetilastollinen vuosikirja 1997–2007; Simpura & Lahti 1988; ks. myös Peltoniemi 1978). Yhtenä selityksenä alkoholin kulutuksen eroihin onkin tarjottu Pohjanmaalla vallitsevia vahvoja uskonnollisia perinteitä (Winter & al. 2002). Kolmanneksi vuosi sitten saatiin viitteitä siitä, että pääkaupunkiseudun ruotsinkieliset nuoret saattavat juoda suomenkielisiä useammin ja humalahakuisemmin (ks. Luopa & al. 2007, 17–18).

Alueiden valintaan vaikutti lopuksi se, että varsinkin vahvasti ruotsinkielisissä kunnissa asuvat pohjanmaalaiset elävät erilaisessa kielellis-kulttuurisessa todellisuudessa kuin pääkaupunkiseudulla asuvat ruotsinkieliset. Tutkimukset osoittavat, että nämä pohjanmaalaiset nuoret kokevat elävänsä ja toimivansa pääasiassa ruotsiksi Suomen ja Ruotsin välissä. Pääkaupunkiseudun ruotsinkieliset nuoret puolestaan katsovat elävänsä ja toimivansa vain rajoitetusti ruotsiksi suomen kielen vahvasti hallitsemassa ympäristössä (Nyman-Kurkiala 1996; Gädda 2005). Edellisessä tapauksessa suomen kieli on osittain vieras elementti,

joskin tärkeä resurssi, kunhan sen taitaa. Jälkimmäisessä tapauksessa suomen kieli on alati läsnä oleva kieli, jota ilman ei pärjää.

Juomatapoja kuvaamme käyttäen kolmea kärkeä mutta olennaiseksi todettua osoitinta (Simpura & Karlsson 2001, 12–15): raittiiden osuutta, usein juovien osuutta ja humalaan juovien osuutta kustakin osaväestöstä.

Etsimme vastausta seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten ruotsinkielisten ja suomenkielisten nuorten juomatavat ovat kehittyneet viime vuosina *väestötasolla*? Väestöllä tarkoitamme tässä Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun yhteenlaskettua nuorisoa.

2. Poikkeavatko ruotsinkielisten ja suomenkielisten nuorten juomatavat *alueellisesti* toisistaan? Ja vastaavatko ruotsin- ja suomenkielisten nuorten juomatapojen alueelliset erot toisiaan? Vastauksista näihin kysymyksiin haetaan vertaamalla pääkaupunkiseudun nuoria Pohjanmaan nuoriin.

3. Lopuksi haemme vastausta muutamaani kysymyksiin, jotka kuvaavat *ruotsinkielisten nuorten juomatapojen erityispiirteitä*: poikkeavatko pääkaupunkiseudun ruotsinkielisten juomatavat Pohjanmaan ruotsinkielisten juomatavoista; onko Pohjanmaan ruotsinkielisten nuorten juomatapojen kannalta väliä, sijaitseeko heidän koulunsa vahvasti ruotsinkielisellä vai kaksikielisellä alueella; ovatko Pohjanmaan ruotsinkielisten nuorten juomatavat yhteydessä uskonnolliseen kulttuuriin?

Näiden kysymysten avulla pyrimme myös ratkaisemaan, onko aikaisempien tutkimusten tapaan järkevää puhua ruotsinkielisistä yhtenä ryhmänä ja vertailla heitä ryhmänä suomenkieliseen valtaväestöön.

Aineisto ja menetelmät

Aineisto

Tämä artikkeli pohjautuu Kouluterveyskyselyn² tuloksista saatuun kuvaan nuorten juomatavoista. Kouluterveyskysely tehdään huhtikuun viimeisillä viikoilla opettajan valvomana luokkakyselynä peruskoulujen 8.- ja 9.-luokkalaisten sekä lukioiden 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoille. Kysely on

2. Lisää tietoa Kouluterveyskyselystä Stakesin Kouluterveyskyselyn internet-sivuilta (<http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely>).

Taulukko 1. Pohjanmaan ruotsin- ja suomenkielisten kuntien jakautuminen kielen mukaan

Suomenkieliset kunnat (ruotsinkielisten osuus, %*)		Ruotsinkieliset kunnat (ruotsinkielisten osuus, %*)		Kaksikieliset kunnat (ruotsinkielisten osuus, %*)	
Alahärmä	(1,1)	Kruunupyö	(84,5)	Kokkola	(17,3)
Evijärvi	(1,8)	Luoto	(92,9)	Kristiinankaupunki	(57,0)
Isokyrö	(0,5)	Pedersöre	(90,5)	Mustasaari	(71,0)
Jurva	(0,5)	Uusikaarlepyy	(90,0)	Pietarsaari	(56,3)
Kaustinen	(1,8)	Vöyri	(85,5)	Vaasa	(24,8)
Kälviä	(1,5)				
Laihia	(1,0)				
Teuva	(0,3)				
Veteli	(1,4)				
Ylihärmä	(0,3)				

*Lähde: Kuntaliitto, 2006

siis kussakin kunnassa ja sen oppilaitoksessa kyseisille ikäluokille tehtävä kokonaistutkimus. Kysely toteutetaan eri vuosina eri alueilla: parillisina vuosina kyselyyn vastaavat nuoret Etelä-Suomen, Itä-Suomen ja Lapin läänien kunnista ja parittomina vuosina puolestaan nuoret Länsi-Suomen ja Oulun läänien kunnista sekä Ahvenanmaan maakunnasta. Aineiston keruukäytännöt on eri kyselyvuosina pyritty pitämään mahdollisimman samankaltaisina tulosten vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi. Koska Kouluterveyskyselyssä ei kysytä vastaajan äidinkieltä, olemme luokitelleet nuoret kieliryhmiin vastaajien käyttämän lomakkeen kielen mukaan, mikä vastaa lähes kaikissa tapauksissa oppilaitoksen kieltä.

Artikkelissa käytämme yhdistettyä pitkitäisaineistoa Pohjanmaalta ja pääkaupunkiseudulta vuosilta 1999/2000–2005/2006 nuorten juomatavoissa tapahtuneiden muutosten kuvaamiseksi. Tässä tarkastelussa mukana ovat kaikki näinä vuosina kyselyyn vastanneet koulut. Lisäksi tarkastelemme vuosia 2005 ja 2006 koskevan poikittaisaineiston avulla tarkemmin Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun ruotsin- ja suomenkielisten nuorten juomatapoja. Poikittaisaineisto kattaa kaksi vuotta, sillä Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun nuoret vastasivat kyselyyn eri vuosina. Näiden kyselyvuosien välillä saattaa olla hie-man vaihtelua, mutta sen merkitys on kuitenkin todennäköisesti vähäinen.

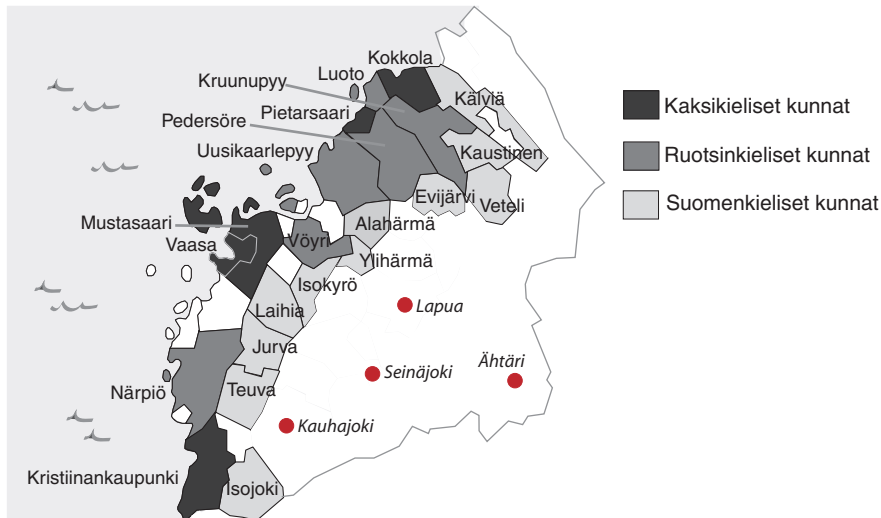
Pääkaupunkiseudun kaikki neljä kuntaa (Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa) ovat mukana artikkelin aineistossa. Pohjanmaalta otimme mukaan vain osan Pohjanmaan, Etelä-Poh-

janmaan ja Keski-Pohjanmaan maakuntien kunnista. Näiden kolmen maakunnan kunnista muodostettua aluetta kutsumme jatkossa Pohjanmaaksi. Pohjanmaan kuntien valintaa ohjasi halumme vertailla ruotsinkielisiä suomenkielisiin. Siksi valitsimme kaikki Pohjanmaan ruotsinkieliset kunnat ja niiden suomenkieliset naapurikunnat. Aineistoomme kuuluu näin ollen yhtäältä kuusi lähes puhtaasti ruotsinkielistä kuntaa ja toisaalta niiden naapureina sijaitsevat yksitoista lähes puhtaasti suomenkielistä kuntaa. Näiden yksikielisten kuntien lisäksi aineisto sisältää viisi kuntaa, jotka määrittelimme kaksikielisiksi (ks. taulukko 1 ja kartta).

Kysely ei tuottanut aineistoa kaikista valitsemistamme kunnista, mikä johtui joko siitä, että tutkitut koulutusasteet puuttuivat joistakin kunnista, tai siitä, että koulut eivät olleet vastanneet kyselyyn kyseisenä vuonna. Näistä syistä Karijoki, Korsnäs, Kortesejärvi, Maalahti, Maksamaa³, Oravainen ja Vähäkyrö eivät ole mukana aineistossamme. Kaskinen jätettiin pois ainoana kaksikielisenä kuntana, jossa ei ole ruotsinkielistä yläastetta.

Oppilaitoksittain yhteensä 138 peruskoulun 8. ja 9. luokkaa sekä 83 lukion 1. ja 2. vuosikurssia ovat mukana vuosien 2005 ja 2006 aineistossa. Aineistosta jätimme pois erityiskoulujen oppilaat. Tilastokeskuksen tietoihin perustuen alueiden peruskoulun yläasteista 16 ja lukioista 15 ei osallistunut vuosina 2005 ja 2006 kyselyyn. Aineis-

3. Vöyri ja Maksamaa yhdistettiin 1.1.2007 alkaen.



Taulukko 2. Vastanneiden lukumäärä, oppilas- ja opiskelijamäärät sekä aineiston kattavuus vuonna 2005/2006 peruskoulun 8. ja 9. luokilla sekä lukion 1. ja 2. vuosikursseilla kielen mukaan Pohjanmaalla ja pääkaupunkiseudulla

	Peruskoulu Vastanneet	Oppilas- määrä*	Aineiston kattavuus (%)	Lukio Vastanneet	Opiskelija- määrä*	Aineiston kattavuus (%)
Pohjanmaa						
suomi	3 058	3 580	85,4	1 583	2 095	75,6
ruotsi	2 454	2 775	88,4	941	1 290	72,9
Pääkaupunkiseutu						
suomi	15 523	19 579	79,3	9 544	12 802	74,6
ruotsi	1 286	1 602	80,3	1 017	1 312	77,5
Yhteensä	22 321	27 536	81,1	13 085	17 499	74,8

* Lähde: Tilastokeskuksen oppilas- ja opiskelijamäärätiedot Pohjanmaalta vuonna 2005 ja pääkaupunkiseudulta vuonna 2006

to kattaa Tilastokeskuksen oppilasmäärätietojen mukaan keskimäärin 81 prosenttia 8.- ja 9.-luokkalaisista ja 75 prosenttia lukioiden 1. ja 2. vuosikurssin opiskelijoista. Kaikkiaan kahden kieliryhmän nuorten vastaajamäärät – 5 698 ruotsinkielistä ja 29 708 suomenkielistä – ovat tämän artikkelin aineistossa huomattavasti suuremmat kuin johdannossa kuvatuissa tutkimuksissa. Tämä mahdollistaa tilastollisesti luotettavan vertailuasetelman rakentamisen. Vastanneiden lukumäärät ja aineiston kattavuus kielen, alueen ja koulutusasteen mukaan käyvät ilmi taulukosta 2.

Muuttujat ja metodit

Nuorten juomatapoja kuvaamme artikkelissa kolmen muuttujan avulla. Ne ovat 1) raittius, 2) alkoholin juominen vähintään kerran kuussa ja 3) humalajuominen vähintään kerran kuussa. Juomatapoja kuvaavat muuttujat olemme muokanneet kahdesta Kouluterveyskyselyn kysymyksestä, joista toinen kartoittaa alkoholin käytön yleisyyttä ja toinen humalajuomisen yleisyyttä. *Alkoholin käytön useutta* selvitettiin kysymyksellä ”Kuinka usein kaiken kaikkiaan käytät alkoholia, esimerkiksi puoli pulloa keskiolutta tai enem-

Taulukko 3. Pohjanmaan ruotsinkielisten ja kaksikielisten kuntien jakautuminen uskonnollisen alueen mukaan

Kunta sijaitsee raamattuvyöhykkeellä (ruotsinkielisten osuus, %*)		Kunta sijaitsee raamattuvyöhykkeen ulkopuolella (ruotsinkielisten osuus, %*)	
Kokkola	(17,3)	Kristiinankaupunki	(57,0)
Kruunupyö	(84,5)	Mustasaari	(71,0)
Luoto	(92,9)	Närpiö	(90,5)
Pedersöre	(90,5)	Vaasa	(24,8)
Pietarsaari	(56,3)	Vöyri	(85,5)
Uusikaarlepyy	(90,0)		

*Lähde: Kuntaliitto, 2006

män?”. Vastausvaihtoehtoja kysymykseen oli viisi: ”kerran viikossa tai useammin”, ”pari kertaa kuukaudessa”, ”noin kerran kuukaudessa”, ”harvemmin” ja ”en käytä alkoholijuomia”. Näistä viimeksi mainittua käyttämme *raittiuden* kuvaajana ja kolme ensimmäistä yhdistämällä saimme alkoholin juomisen useutta kuvaavan muuttujan. *Humalajuomista* koskeva kysymys kuului ”Kuinka usein käytät alkoholia tosi humalaan asti?”. Tosi humalan määrittely on kysymyksessä jätetty nuoren oman arvion varaan. Tähän kysymykseen oli mahdollista vastata ”kerran viikossa tai useammin”, ”noin 1–2 kertaa kuukaudessa”, ”harvemmin” tai ”en koskaan”. Näistä kaksi ensiksi mainittua yhdistimme humalajuomisen useutta kuvaavaksi muuttujaksi.

Sukupuoliryhmittäisten ristiintaulukointien avulla tutkimme juomatapojen, alueiden ja kieliryhmien yhteyttä. Tässä yhteydessä tarkastelimme muuttujien välisten yhteyksien tilastollista merkittävyyttä Pearsonin χ^2 -testillä. Näin saimme kuvan ruotsin- ja suomenkielisten nuorten juomatapojen alueittaisista eroista. Aineiston analyysissä käsitelimme Pohjanmaata kokonaisuutena verraten sitä pääkaupunkiseutuun. Pohjanmaan ruotsinkielisten erityislaatuisuus pääkaupunkiseutuun verrattuna johti meidät kuitenkin jatkoanalyysiin, joissa ensiksi hyödynsimme aineistossa olevien ruotsinkielisten kuntien selviä kielijakoja. Vertasimme tällöin nuoria sen mukaan, kävivätkö he koulua lähes puhtaasti ruotsinkielisissä kunnissa ($n = 1\ 549$) vai kaksikielisissä kunnissa ($n = 1\ 846$) (ks. taulukko 1).

Toiseksi vertasimme Pohjanmaan ruotsinkielisten juomatapoja alueen uskonnollisen kulttuurin voimakkuuden perusteella. Lähtökohtana oli usein esitetty näkemys siitä, että ruotsinkielinen Pohjanmaa voidaan jakaa ensinnäkin ns. ra-

mattuvyöhykkeeseen kuuluviin kuntiin ja toiseksi tämän vyöhykkeen ulkopuolelle jääviin kuntiin. Aluejakoa on pidetty erittäin tarkkarajaisena (Herberts 2007; Winter 2004; ks. myös Tuomela 1989) siten, että Uusikaarlepyy ja sen koillispuolella sijaitsevat kunnat ($n = 1\ 704$) kuuluvat raamattuvyöhykkeeseen, kun puolestaan Oravainen ja sen lounaispuolella olevat kunnat ($n = 1\ 691$) jäävät tuon vyöhykkeen ulkopuolelle (taulukko 3 ja kartta).

Tulokset

Ruotsinkielisten ja suomenkielisten juomatavat väestötasolla

Ensiksi kokeilemme pitkätaimaineiston avulla väitettä, jonka mukaan ruotsin- ja suomenkielisten nuorten juomatavat poikkeavat väestötasolla selvästi toisistaan. Tätä varten tarkastelemme pääkaupunkiseudun ja Pohjanmaan yhdistettyä pitkätaimaineistoa ajalta 1999/2000–2005/2006.

Tarkasteluperiodin taustaksi voidaan mainita, että vuodet 1999–2006 kattavat sen ajan, jolloin nuorten 1980-luvun puolivälissä alkanut alkoholin käytön kasvu on tasaantunut ja kääntynyt laskuun (Ahlström & al. 2004; Rimpelä & al. 2005; Luopa & al. 2007; Lähteenmaa 2007). Tämä yleisilmiö tarkentuu analyysissämme kahden valitun alueen ja kahden kieliryhmän osalta.

Raittius. Tulokset ovat kiinnostavia, osin yllättäviäkin (kuvio 1). Lähtövuonna 1999/2000 raittiiden ruotsinkielisten peruskoululaisten osuus oli selvästi suurempi kuin suomenkielisten (36 % vs. 24 %). Kuudessa vuodessa nimenomaan suomenkieliset peruskoululaiset ovat raitistuneet sen verran ripeästi, että ero kieliryhmien välillä on kadonnut (41 % vs. 42 %). Lukiolaisten kohdalla

kieliryhmien trendit muistuttavat toisiaan, joskin suomenkielisten raitistumiskehitys on ollut selväpiirteisempi, ja vuonna 2005/2006 raittius olikin hieman tavallisempaa suomenkielisten lukiolaisten keskuudessa.

Juomisen useus. Muutokset ovat samantyyppisiä, kun tarkastellaan, kuinka suuri osa nuorista on käyttänyt alkoholia vähintään kerran kuussa: varsinkin suomenkieliset peruskoululaiset ovat vuosi vuodelta alkaneet juoda huomattavasti harvemmin. Vuodesta 1999/2000 vuoteen 2005/2006 suomenkielisten osuus pieneni 53:sta 36 prosenttiin, kun ruotsinkielisillä vastaava muutos oli 43:sta 40 prosenttiin. Lukiolaisilla suomenkielisten kehitys (68:sta 61 %:iin) seuraili peruskoululaisillakin havaittua muutosta, kun puolestaan ruotsinkielisistä hieman aiempaa suurempi osuus näyttää alkaneen juoda vähintään kerran kuussa (kasvua 63:sta 66 %:iin). Molemmilla koulutusasteilla ruotsinkieliset käyttivät siis vuonna 2005/2006 alkoholia vähintään kerran kuussa hieman yleisemmin kuin suomenkieliset.

Humala. Myös kunnan humalan kokeminen on vuodesta 1999/2000 harvinaistunut selvemmin suomenkielisillä peruskoululaisilla kuin ruotsinkielisillä. Humalajuominen vähintään kerran kuussa väheni tarkastelujaksolla suomenkielisillä 26:sta ja ruotsinkielisillä 21 prosentista kummallakin 18 prosenttiin. Kummankin kieliryhmän lukiolaiset näyttävät puolestaan humaltuvan hieman yleisemmin vuonna 2005/2006 kuin kuusi vuotta aiemmin. Ruotsinkielisillä oli osuus noussut 26:sta 29 prosenttiin ja suomenkielisillä 24:stä 28 prosenttiin.

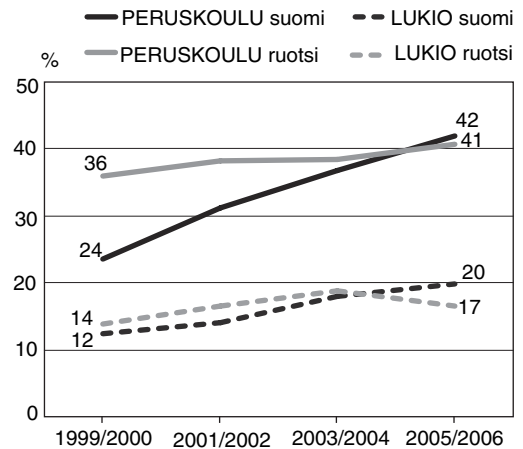
Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun nuorten yhteenlasketut trenditiedot osoittavat, että nuorten alkoholin käytössä voi tapahtua suuria ja vaikeasti tulkittavia muutoksia varsin lyhyellä aikavälillä – vieläpä niin, että kieliryhmät käyttäytyvät eri tavalla. Tämä on hyvä pitää mielessä, kun jäljempänä tarkastelemme vain yhtä havaintopistettä, vuotta 2005/2006. Samalla katseemme kääntyy toiseen tutkimuskysymykseemme eli kieliryhmien väliseen vertailuun alueiden välillä ja alueiden sisällä.

Kieliryhmien vertailu alueen mukaan

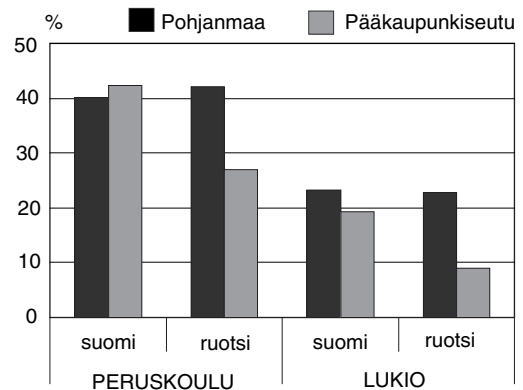
Seuraavassa vertailemme kieliryhmiä aluejakomme mukaisesti. Aloitamme raittiudesta ja etenemme juomisen useuden kautta humalajuomista kuvaavaan indikaattoriin.

Raittius. Kuvio 2 kertoo, että suomenkielisten nuorten kohdalla raittius on lähes yhtä yleis-

Kuvio 1. Raittiiden osuudet (%) peruskoulun yläluokilla ja lukion 1. ja 2. vuosikursseilla Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun ruotsin- ja suomenkielisissä kouluissa vuosina 1999/2000–2005/2006

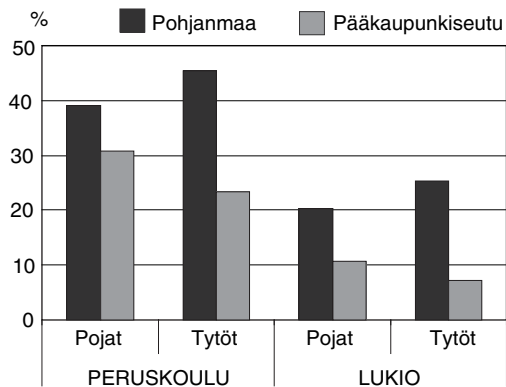


Kuvio 2. Raittiiden osuudet (%) peruskoulun yläluokilla ja lukion 1. ja 2. vuosikursseilla ruotsin- ja suomenkielisissä kouluissa vuonna 2005/2006, eriteltynä Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun mukaan



tä kahdella niinkin erilaisella alueella kuin Pohjanmaalla ja pääkaupunkiseudulla. Tämä koskee erityisesti peruskoululaisia (40 % vs. 42 %; $p = 0,03$); lukiolaisten keskuudessa raittius on hieman yleisempää Pohjanmaalla (23 % vs. 19 %; $p = 0,001$). Tulosten perusteella emme siis voi yksiselitteisesti sanoa suomenkielisten nuorten raittisuuden olevan yleisempää jommallakummalla alueella. Ruotsinkieliset sen sijaan näyttävät selvemmin alueellisesti heterogeenisena ryhmänä ja ”poikkeavaksi ryhmäksi” osoittautuvat nimen-

Kuvio 3. Raittiiden osuudet (%) ruotsinkielisten peruskoulujen yläluokilla ja lukion 1. ja 2. vuosikurssilla vuonna 2005/2006, eriteltynä Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun sekä sukupuolen mukaan



omaan pääkaupunkiseudun ruotsinkieliset. Heidän joukostaan löytyy huomattavasti vähemmän raittiita peruskoululaisia (27 %) ja lukiolaisia (9 %) kuin suomenkielisistä ja Pohjanmaan ruotsinkielisistä.

Kuva ruotsinkielisistä nuorista täsmentyy, kun tarkastelemme tyttöjä ja poikia erikseen (kuvio 3). Varsinkin Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun tytöt poikkeavat raittiuden osalta toisistaan ($p = 0,0001$). Pohjanmaan peruskoululaistytöistä lähes puolet (45 %) ilmoittaa, ettei ole juonut alkoholia, kun pääkaupunkiseudun tytöistä näin raportoi vajaa neljännes (23 %). Lukiossa ero on niin ikään iso: Pohjanmaalla neljännes (25 %) tytöistä on raittiita, kun pääkaupunkiseudulla vastaava osuus on seitsemän prosenttia. Sama tendenssi pätee poikiin. Pääkaupunkiseudun ruotsinkielisten lukiolaisten raittiusprosentit (tyttöillä 7, pojilla 11) ovat itse asiassa samaa suuruusluokkaa kuin koko aikuisväestön (Mustonen & al. 2007). Huomio kiinnittyy myös siihen, että molemmilla koulutusasteilla Pohjanmaalla tytöt ovat raittiimpia kuin pojat, kun puolestaan pääkaupunkiseudulla pojat ovat raittiimpia kuin tytöt.

Juomisen useus. Havaitimme jo, että pääkaupunkiseudun suomenkieliset peruskoululaiset olivat hieman raittiimpia kuin Pohjanmaan vastaavat koululaiset ja että tämä suhde oli käänteinen lukiolaisnuorten keskuudessa (kuvio 2). Tämä ilmiö toistuu juomisen useuden kohdalla: Pohjanmaalla suomenkieliset peruskoululaiset juovat useammin kuin pääkaupunkiseudulla, mutta lukiolaisten tilanne on päinvastainen (ku-

vio 4). Erot alueiden välillä eivät ole suurensuuria mutta kuitenkin tilastollisesti merkitseviä.

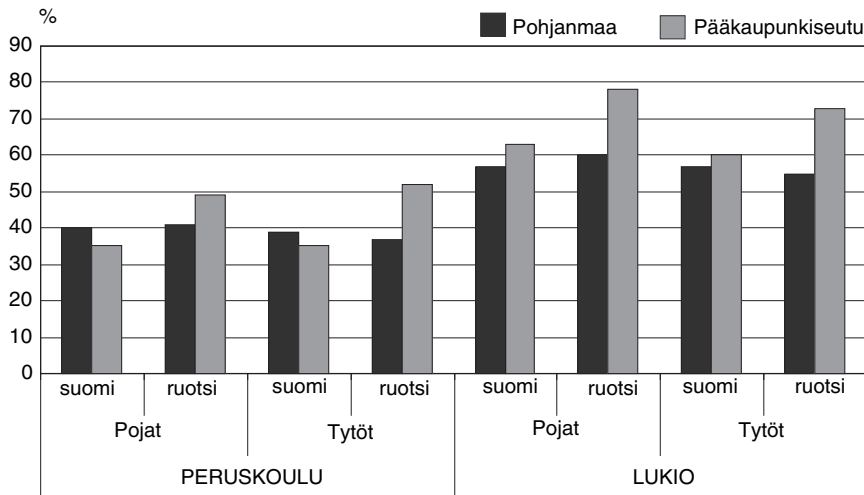
Alueelliset erot ruotsinkielisten välillä ovat sitä vastoin hyvin selkeitä, sillä kaikissa ryhmissä pääkaupunkiseudulla juodaan alkoholia merkitsevästi useammin kuin Pohjanmaalla. Ruotsinkielisten joukossa ero on prosentuaalisesti pienimmillään peruskoululaispojilla (41 % vs. 49 %) ja suurimmillaan lukiolaispojilla (60 % vs. 78 %) ja lukiolaistytöillä (55 % vs. 73 %). Kuvio 4 kertoo olennaisesti saman viestin kuin kuvio 3: ruotsinkielisten keskuudessa on nähtävissä selvää alueellista heterogeenisuutta.

Tämä alueellinen heterogeenisuus ei johdu siitä, että Pohjanmaan ruotsinkieliset joisivat harvemmin kuin Pohjanmaan tai pääkaupunkiseudun suomenkieliset. Sen sijaan juomisen useuden kohdalla näkyy – raittiuden tapaan (kuvio 2) – nimenomaan ruotsinkielisten pääkaupunkiseutulaisien erityisyys. Puolet pääkaupunkiseudun peruskoulujen ruotsinkielisistä pojista (49 %) ja tytöistä (52 %) käyttää alkoholia vähintään kerran kuussa, mutta vastaavista suomenkielisistä pojista ja tytöistä vain noin kolmasosa. Tämä ero kieliryhmien välillä säilyy merkittävänä pääkaupunkiseudun lukioissa, jolloin osuudet ovat noin 75 prosenttia ruotsinkielisillä ja runsaat 60 prosenttia suomenkielisillä.

Tosi humala. Totesimme jo, että kieliryhmien humalajuominen on samalla tasolla katsottaessa alueita yhtenä kokonaisuutena. Alueiden tarkasteleminen erikseen tuo kuitenkin lisäsävyytä tähän kuvaan (kuvio 5). Tällöin käy ilmi, että selvästi suurempi osuus Pohjanmaan suomenkielisistä peruskoululaisista kuin heidän pääkaupunkiseudulla asuvista suomenkielisistä ikätovereistaan on ollut vähintään kuukausittain tosi humalassa (22 % vs. 17 %; $p = 0,0001$). Tämä on vastoin yleistä mielikuvaa, jonka mukaan sekä alaikäisten että aikuisten alkoholin käyttö on yleisempää ja runsaampaa pääkaupunkiseudulla kuin Pohjanmaalla. Tätä odottamatonta piirrettä vahvistaa kuitenkin se, että Pohjanmaalla suomenkieliset peruskoululaiset juovat myös pääkaupunkiseutulaisia ikätovereitaan useammin (pojat: 40 % vs. 35 %; tytöt: 39 % vs. 35 % – ks. kuvio 4) ja ovat hieven harvemmin raittiita (40 % vs. 42 % – ks. kuvio 2). On kuitenkin huomattava, että ilmiö rajoittuu koskemaan yksinomaan suomenkielisiä peruskoululaisia.

Vastaavaa ”alueellista anomaliaa” emme havainneet ruotsinkielisten kohdalla. Humalajuominen

Kuvio 4. Alkoholia vähintään kerran kuussa käyttävien ruotsin- ja suomenkielisten nuorten osuudet (%) Pohjanmaalla ja pääkaupunkiseudulla vuonna 2005/2006, eriteltynä sukupuolen ja koulutusteen mukaan



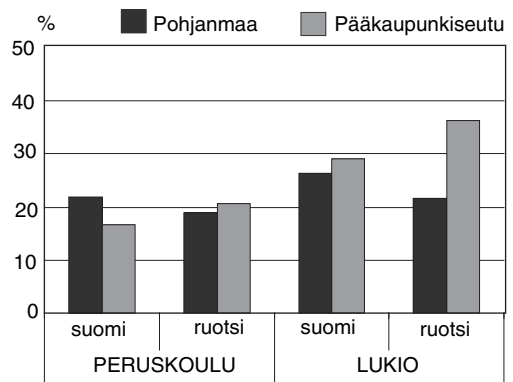
on ruotsinkielisten lukiolaisnuorten keskuudessa pääkaupunkiseudulla yleisempää kuin Pohjanmaalla, kun puolestaan peruskouluissa alueiden välillä ei ollut eroa.

Ruotsinkielisten nuorten alueellisia tunnusmerkkejä

Viimeinen tutkimuskysymyksemme käsittelee ruotsinkielisten nuorten kolmea erityisryhmää. Ensimmäinen niistä muodostuu *pääkaupunkiseudun ruotsinkielisistä lukiolaisista*, jotka poikkeavat selvästi pohjanmaalaisesta vastinparistaan: Pohjanmaalla runsas viidesosa juo itsensä humalaan vähintään kerran kuussa, mutta pääkaupunkiseudun nuorista niin tekee peräti runsas kolmannes (kuvio 5). Sukupuolen mukainen tarkastelu täsmentää tätä havaintoa kahdella tavalla. Kuviossa 6 pistävät silmään ensinnäkin Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun ruotsinkielisten tyttöjen erot. Jo peruskoululaisilla eroa eri alueiden tyttöjen välillä on havaittavissa (17 % vs. 22 %), mutta lukiolaisilla ero on vielä merkittävämpi: pääkaupunkiseudulla joka kolmas lukiolaistyttö juo itsensä humalaan ainakin kerran kuussa, kun Pohjanmaalla näin tekee vain kuudennes työstä. Myös lukiolaispoikien kohdalla vastaavat alueelliset erot ovat nähtävissä.

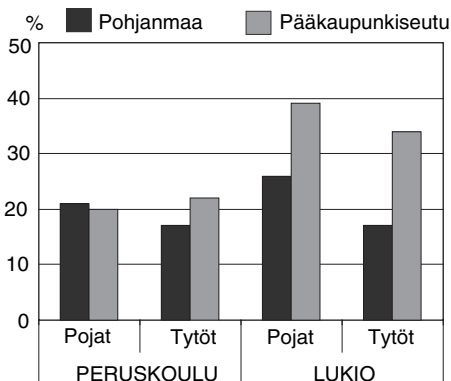
Toiseksi huomio kohdistuu pääkaupunkiseudun ruotsinkielisten lukiolaispoikien (39 %) ja -tyttöjen (34 %) humalajuomisen tasoon, joka on huomattavasti korkeampi kuin suomenkielisten.

Kuvio 5. Tosi humalaan vähintään kerran kuussa juovien ruotsin- ja suomenkielisten nuorten osuudet (%) peruskoulun yläluokilla ja lukion 1. ja 2. vuosikurssilla vuonna 2005/2006, eriteltynä Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun mukaan

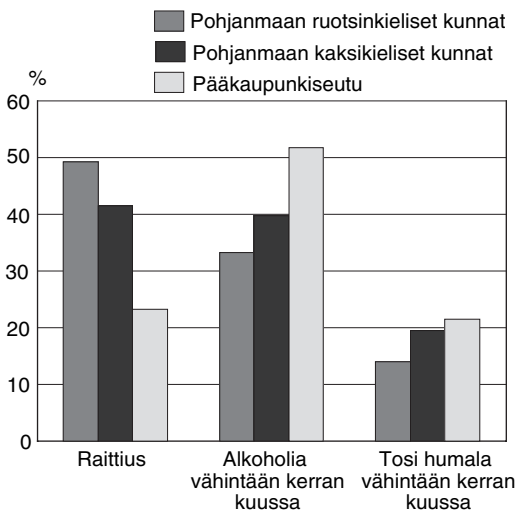


Aikaisemman tutkimuksen perusteella tiedämme tosin, että ruotsinkielisten lukiolaisten juomatavat saattavat vaihdella pääkaupunkiseudun eri kunnissa. Vuosi sitten tehty tutkimus (Luopa & al. 2006, 17–18) osoitti, että Kauniaisten ruotsinkielisten lukiolaispoikien päihteiden käyttö oli erityisen humalaa tavoittelevaa: peräti 51 prosenttia näistä pojista otti kunnan humalan vähintään kerran kuussa, kun vastaava luku kaikkien pääkaupunkiseudun ruotsinkielisten lukiolaispoikien keskuudessa on 39 prosenttia (ks. kuvio 6).

Kuvio 6. Tosi humalaan vähintään kerran kuussa juovien ruotsinkielisten nuorten osuudet (%) peruskoulun yläluokilla ja lukion 1. ja 2. vuosikursilla vuonna 2005/2006, eriteltyinä sukupuolen mukaan

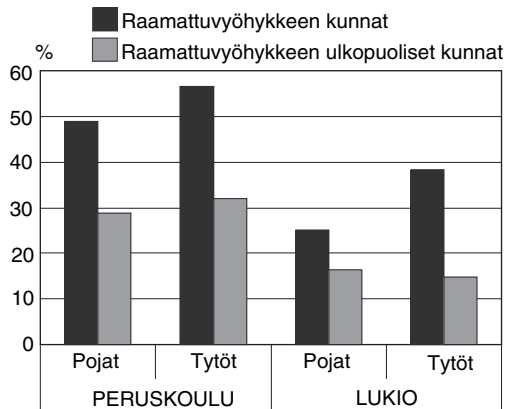


Kuvio 7. Peruskoulujen ruotsinkielisten tyttöjen raittiiden, alkoholia vähintään kerran kuussa käyttävien ja tosi humalaan vähintään kerran kuussa juovien osuudet (%) Pohjanmaan ruotsinkielisissä ja kaksikielisissä kunnissa sekä pääkaupunkiseudulla vuonna 2005/2006



Toisen kiinnostavan ryhmän muodostavat *Pohjanmaan ruotsinkieliset peruskoululaistytöt*, jotka osoittautuvat raittiimmiksi (kuvio 2), harvemmin alkoholia juoviksi (kuvio 4) ja humalaa yleisemmin karttaviksi (kuvio 6) kuin ruotsinkieliset tytöt pääkaupunkiseudulla. Analysoidaksemme tätä ryhmää yksityiskohtaisemmin teimme yhden kieliryhmiä koskevan väestötasoisien lisätarkennuksen eli tarkastelimme erikseen Pohjanmaan lähes

Kuvio 8. Ruotsinkielisten raittiiden osuudet (%) Pohjanmaan raamattuvyöhykkeeseen kuuluvissa kunnissa ja raamattuvyöhykkeen ulkopuolella olevissa kunnissa, sukupuolen ja koulutustason mukaan vuonna 2005/2006



puhtaasti ruotsinkielisten ja kaksikielisten kuntien ruotsinkielisiä (kunnat määritellään taulukossa 1). Tämän toimenpiteen avulla halusimme selvittää, käyttäytyvätkö yksikielisellä alueella toimivat ruotsinkieliset nuoret eri tavalla kuin muut.

Vertailu tuotti yhden merkittävän tuloksen. Pohjanmaan peruskoululaistytöt ovat raittiimpia selkeästi ruotsinkielisissä kunnissa kuin kaksikielisissä kunnissa ($p = 0,007$) (kuvio 7). Ero on tilastollisesti merkitsevä myös juomisen useuden ($p = 0,017$) ja humalajuomisen ($p = 0,013$) osalta. Vastaavia eroja ei ole Pohjanmaan ruotsinkielisten poikien eikä lukiolaistytöjen kohdalla.

Näiden alkoholiin kaikkein pidättyvimmin suhtautuvien tyttöjen vertaaminen pääkaupunkiseudun tyttöihin havainnollistaa, miten suuresti Suomessa asuvien ruotsinkielisten tyttöjen juomatavat saattavat vaihdella. Esimerkiksi kun peräti puolet (49 %, $n = 599$) Pohjanmaan ruotsinkielisten kuntien peruskoululaistytöistä ilmoittaa olevansa raittiita, vastaava osuus pääkaupunkiseudulla on vajaa neljännes (23 %, $n = 631$). (Kuvio 7.)

Kolmas tärkeä ryhmä rakentuu ruotsinkielisen Pohjanmaan perinteisen uskonnollisen alueajan pohjalle (ks. taulukko 3). Ns. raamattuvyöhyke ei ole uskonnollisesti yhtenäinen alue, mutta sen syvälle juurtunut kirkollisuus leimaa vahvasti alueella tapahtuvaa toimintaa (Herberts 2007). Tämä näkyy myös raittiutta kuvaavassa (kuvio 8) ja kahdessa muussa juomatapoja kuvaavassa osoitimesta. Pohjanmaa ikään kuin jakaantuu kah-

tia. Raittius on hyvin yleistä *raamattuvyöhykkeellä koulua käyvien* ruotsinkielisten keskuudessa verrattuna vyöhykkeen ulkopuolisiin ruotsinkielisiin nuoriin. Tämä koskee peruskoulun sekä poikia ($p = 0,0001$) ja tyttöjä ($p = 0,0001$) että lukion tyttöjä ($p = 0,0001$). Sen sijaan lukiolaispoikien erot eivät ole yhtä selkeitä ($p = 0,05$).

Yhteenveto ja keskustelua

Voimme nyt vastata alussa esittämiimme kolmeen tutkimuskysymykseen:

1. 1990-luvun lopusta lähtien suomalaisten nuorten alkoholin käyttö on tasaantunut ja jopa vähentynyt. Tämä tutkimus osoittaa, että ruotsinkieliset nuoret eivät ole kulkeneet tämän kehityksen kärjessä. Pohjanmaalla ja pääkaupunkiseudulla koulua käyvien nuorten raitistuminen on ollut hitaampaa ruotsinkielisten kuin suomenkielisten keskuudessa. Myöskään alkoholin käytön useutta ja humalajuomista tarkasteltaessa alueiden ruotsinkielisillä nuorilla kehitys ei vaikuta oleen yhtä myönteistä kuin suomenkielisillä.

2. Kahden alueen kieliryhmittäinen vertailu osoitti, että keskimäärin Pohjanmaan ruotsinkielisten ja pääkaupunkiseudun ruotsinkielisten välillä oli huomattavan suuria eroja. Erot koskivat kaikkia juomatapojen osoittimia eli raittiutta, juomisen useutta ja humalajuomista. Lisäksi alueet poikkesivat varsin systemaattisesti toisistaan siten, että Pohjanmaalla ruotsinkieliset olivat raittiimpia, joivat harvemmin ja vähemmän humalakuisesti kuin pääkaupunkiseudulla. Ruotsinkieliset nuoret muodostavat näin ollen juomatavoiltaan alueellisesti varsin epäyhtenäisen ryhmän.

Sen sijaan Pohjanmaan suomenkielisten ja pääkaupunkiseudun suomenkielisten välillä erot olivat pienempiä, joskin toisinaan tilastollisesti merkitseviä. Lisäksi eri alueiden suomenkielisten nuoret eivät käyttäytyneet ruotsinkielisten tapaan systemaattisesti: Pohjanmaan suomenkielisten peruskoululaiset saattoivat esimerkiksi käyttää alkoholia useammin kuin pääkaupunkiseudun suomenkielisten peruskoululaiset, kun lukiolaisten kohdalla tilanne oli päinvastainen.

Pohjanmaan ruotsinkielisten nuorten juomatavat osoittautuivat ehkä hieman yllättäen varsin samanlaisiksi kuin saman alueen suomenkielisten nuorten juomatavat (vrt. esim. Hyypä & Mäki 2003). Tämä koski eritoten raittiutta ja juomisen useutta.

3. Pääkaupunkiseudun ruotsinkieliset lukiolaispojat ja -tytöt olivat erityisen aktiivisia alkoholin käyttäjiä. Ero pääkaupunkiseudun suomenkielisiin oli erittäin suuri. Pohjanmaalla omaksi ryhmäkseen erottuivat ruotsinkielisten kuntien peruskoululaistytöt, jotka kaksikielisissä kunnissa koulua käyviä tyttöjä useammin pidättäytyivät alkoholin käytöstä. Toisen alkoholiin kielteisesti suhtautuvan ryhmän muodostivat Pohjanmaan ruotsinkielisen raamattuvyöhykkeen nuoret koulutusasteesta riippumatta.

Analyysimme ydinsanoma on se, että juomatapojen kannalta kielellä näyttää olevan väliä. Tarvemmin sanottuna kieleen liittyvällä kulttuurisella kontekstilla on väliä. Kontekstista meillä on kuitenkin hyvin vähän täsmällistä sanottavaa. Saimme vahvistusta sille, että Pohjanmaan ruotsinkielisten kuntien peruskoululaistytöt suhtautuvat pidättyvämmiin alkoholin käyttöön kuin Pohjanmaan kaksikielisten kuntien ruotsinkieliset peruskoululaistytöt. Lisäksi kykenimme todistamaan, että uskonnolla on Pohjanmaalla merkitystä nuorten juomatapojen kannalta. Koska ”kielitekijä” ja ”uskonnollisuustekijä” ovat osittain päällekkäisiä, niiden yhteisvaihtelua tulisi tutkia tarkemmin. Vastaavia tarkennuksia emme kyenneet tekemään pääkaupunkiseudun osalta.

Kokeilimme myös muita selityksiä, mutta laihoin tuloksia. Logistiset regressioanalyysit sellaisista taloudellisista, terveydellisistä ja kulttuurisista osoittimista, kuten nuorten käyttövarojen suuruus, ns. huono arkirytmä ja vanhempien koulutus, eivät juuri erotelleet Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun ruotsinkielisten juomatapoja toisistaan.

Tulosten tulkinnassa emme ole voineet ottaa riittävästi huomioon sitä, että pääkaupunkiseudun ruotsinkieliset huomattavasti yleisemmin jatkavat peruskoulusta lukioon kuin Pohjanmaan ruotsinkieliset (82 % vs. 49 %). Merkittävä osa varsinkin Pohjanmaan pojista valitsee jonkin muun koulutusväylän kuin lukion (Opetushallituksen suullinen tiedonanto 23.11.2007). Näin ollen ruotsinkielisten peruskoulujen 8. ja 9. luokkaa koskeva aineisto on Pohjanmaan osalta selvästi edustavampi kuin lukion 1. ja 2. vuosikurssia koskeva aineisto. Tämä saattaa jossain määrin lukion osalta heikentää Pohjanmaan ja pääkaupunkiseudun vertailtavuutta.

Tutkimuksen alkuvaiheessa tarkastelimme pääkaupunkiseudun ja Pohjanmaan rinnalla myös kolmatta aluetta, jota kutsuimme Uudeksimaaksi. Siihen kuului kuntia, joissa on paljon ruot-

sinkielistä asutusta (Hanko, Karjaa, Tammisaari, Kirkkonummi, Lohja, Sipoo, Porvoo ja Loviisa). Raportoinnin selkeyttämiseksi jätimme kuitenkin tämän alueen pois. Ruotsinkielisten nuorten osalta Uudenmaan tulokset asettuivat useimmiten pääkaupunkiseudun ja Pohjanmaan väliin, kuitenkin niin, että ne muistuttivat enemmän pääkaupunkiseutua.

Vaikka kielellä ja kulttuurilla siis on väliä, niillä on taipumus tuottaa erilaisia vaikutuksia ruotsinkielisten nuorten juomatapoihin Pohjanmaal-

la ja pääkaupunkiseudulla. Siksi onkin ongelmallista puhua yleistäen Suomen ruotsinkielisten juomatavoista. Tuloksemme suuntaavatkin katseen ruotsinkielisen nuorison kolmeen osaväestöön – pääkaupunkiseudun lukiolaisiin, Pohjanmaan ruotsinkielisten kuntien tyttöihin ja Pohjanmaan ruotsinkielisen raamattuvyöhykkeen nuoriin. Näiden ryhmien juomatapojen erityispiirteitä kannattaisi ruotia tarkemmin niin kvantitatiivisin kuin kvalitatiivisin menetelmin.

KIRJALLISUUS

- AHLSTRÖM, SALME & METSO, LEENA & TUOVINEN, Eeva LIISA: Suomalaisten nuorten päihteiden käyttö 1999 ja 2003. Espad-tutkimuksen taulukkoraportti. Aiheita 23/2004. Helsinki: Stakes, 2004
- GÄDDA, EVA: En likartad finlandssvensk identitet? Ungdomars konstruktion av finlandssvensk identitet i norra Östergötten och i Helsingforsregionen. Avhandling pro gradu i statskunskap, Samhälls- och värdvetenskapliga fakulteten i Vasa, Åbo Akademi 2005
- HERBERTS, KJELL: Komplex religiös geografi. (Intervju.) Kyrkpressen 8.11.2007
- HYYPÄ, MARKKU T. & MÄKI, JUHANI: Social participation and health in a community rich in stock of social capital. Health Education Research 18 (2003): 6, 770–779
- KANNAS, LASSE & BRUNELL, VIKING & TYNJÄLÄ, JORMA: Subjektiv hälsa och hälsovanor: Uppfattningar bland finlandssvenska 11–15-åriga skolelever. S. 45–64. Teoksessa: Kannas, Lasse (toim.): Koulu- ja elämänterveys, hyvinvointi ja kouluviihtyvyyt. Opetushallitus, 1995
- KANNAS, LASSE & BRUNELL, VIKING & TYNJÄLÄ, JORMA: Tobak, alkohol och narkotika. S. 94–120. I: Kannas, Lasse & Tynjälä, Jorma & Brunell, Viking (red.): Subjektiv hälsa, hälsovanor och skoltrivsel. Jämförelse mellan svensk- och finskspråkiga elever 1994–1998. Jyväskylän yliopisto, Terveystieteiden laitoksen julkaisusarja 10. Jyväskylä 2000
- KARLSSON, THOMAS: Den åländska alkoholkulturen – turism och skattefri sprit. Nordisk Alkoholtidskrift 13 (1996): 4, 205–211
- KOULUTERVEYSKYSELYN NETTISIVUT <http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely/FI/tulokset/valtak.htm>
- KUUSI, PEKKA: Suomen viinapulma gallup-tutkimuksen valossa. Helsinki: Otava, 1948
- LILJA, JOHN & JORDAS, SYNNÖVE: Undersökning om ålänningars alkohol- och narkotikabruk. Åländsk utredningsserie 2006:1. Mariefhamn: Ålands landskapsregering, 2006
- LUOPA, PAULIINA & PIETIKÄINEN, MINNA & JOKELA, JUUKA: Päihteet, kieli, sallivuus – Nuorten päihteiden käyttö ja sen riskitekijät Kauniaisissa vuonna 2006. Helsinki: Stakes ja Kauniaisien kaupunki, 2007. http://www.kauniainen.fi/granik18/Kauniainen_paihteet2006.pdf
- LÄHTEENMAA, JAANA: Jos alkoholinkäyttö olisikin ”out”. S. 89–102. Teoksessa: Tigerstedt, Christoffer (toim.): Nuoret ja alkoholi. Helsinki: Alkoholija huumetutkijain seura & Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, 2007
- MUSTONEN, HELI & MÄKELÄ, PIA & HUHTANEN, PETRI: Kaksi vuotta alkoholin hinnan laskun jälkeen. Alkoholinkäyttö vuonna 2006. Yhteiskuntapolitiikka 72 (2007): 5, 532–540
- NYMAN-KURKIALA, PIA: Ung och finlandssvensk. 1996. <http://www.vasa.abo.fi/ifs/pdf/ungfinsve.pdf>
- OBSTBAUM, YAIRA: Brottslighet bland finskspråkiga och svenskspråkiga ungdomar. Rättspolitiska forskningsinstitutets forskningsmeddelanden 69. Helsingfors 2006
- PELTONIEMI, TEUVO: Nuorten alkoholijuomien käyttö pääkaupungissa ja peräpohjolassa. Alkoholikysymys XLVI (1978): 2, 48–58
- PETTERSSON, BIRGITTA: Alkoholkonsumtion på Åland år 1980. Alkoholpolitik 46 (1983): 1, 22–28
- PÄIHDETILOSTOLLINEN VUOSIKIRJA. Vuosikerrat 1997–2007. Helsinki: Stakes, 1997–2007
- RIMPELÄ, ARJA & RAINIO, SUSANNA & PERE, LASSE & LINTONEN, TOMI & RIMPELÄ, MATTI: Tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2005. Nuorten terveystapatutkimus 2005. Selvityksiä 2005: 23. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 2005
- SIMPURA, JUSSI: Hur dricker finlandssvensken? Finska Läkaresällskapetets Handlingar, Årg. 150, Band 134, 168–170, 1990
- SIMPURA, JUSSI & KARLSSON, THOMAS: Trends in drinking patterns in fifteen European countries, 1950 to 2000. A collection of country reports. Helsinki: Stakes & The European Commission, 2001
- SIMPURA, JUSSI & LAHTI, MARJA-LEENA: Juomatapojen alueellinen vaihtelu Suomessa vuonna 1984. Alkoholipolitiikka 53 (1988): 3, 114–121
- TUOMELA, BRITT-HELEN: Alkoholkonsumtion bland ungdomar i Pedersöre och Närpes. Avhandling pro gradu i socialpolitik, Helsingfors universitet, 1989
- VILLBERG, JARI & TYNJÄLÄ, JORMA: Materialet från skolelevsstudierna 1994 och 1998. S. 182–206. I:

Kannas, Lasse & Tynjälä, Jorma & Brunell, Viking (red.): *Subjektiv hälsa, hälsovanor och skoltrivsel. Jämförelse mellan svensk- och finskspråkiga elever 1994–1998*. Jyväskylän yliopisto, Terveystieteiden laitoksen julkaisusarja 10. Jyväskylä 2000

WINTER, TORSTEN: Nuorten raittius ja siihen vaikutta-

vat tekijät. Kansanterveystieteen laitoksen julkaisu- ja M 182, Helsingin yliopisto, 2004

WINTER, TORSTEN & KARVONEN, SAKARI & ROSE, RICHARD J.: Does religiousness explain regional differences in alcohol use in Finland? *Alcohol & Alcoholism* 37 (2002): 4, 330–339.

ENGLISH SUMMARY

Christoffer Tigerstedt & Jaana Markkula & Thomas Karlsson & Jukka Jokela & Minna Pietikäinen: Comparing drinking habits among Swedish-speaking and Finnish-speaking youth in Ostrobothnia and the metropolitan Helsinki area (Suomen ruotsinkielisten nuorten juomatavat Pohjanmaalla ja pääkaupunkiseudulla – vertailu suomenkielisiin)

There is some research evidence which suggests that drinking habits among Swedish-speaking Finns differ from those of Finnish-speaking Finns. The limited literature on this subject routinely lumps the minority of Swedish-speaking Finns into one single group. The assumption is that drinking habits in the Swedish-speaking population are less damaging to health than drinking habits in the Finnish-speaking majority.

In this study we use data from the nationwide School Health Promotion Study, which in principle covers all pupils in the 8th and 9th grade of comprehensive school and the 1st and 2nd grade of upper secondary school. We chose to focus on two areas with a sufficiently large number of Swedish-speaking residents and, by tradition, different drinking habits, i.e. Ostrobothnia and the metropolitan Helsinki area. All in all, the data consist of 5,698 Swedish-speaking and 29,708 Finnish-speaking adolescents aged ca. 14–18.

The results show that when the populations from the two areas are taken together, there are indeed dif-

ferences between the two language groups. The almost ten-year downward trend in youthful drinking in Finland is clearly attributable to Finnish-speaking youth. This is also true for the reductions seen in frequent drinking and binge drinking.

In a comparison of Ostrobothnia and the metropolitan Helsinki area, it turns out that the differences between Swedish-speaking youngsters are considerable: abstention, less frequent drinking and less binge drinking are clearly more prevalent in Ostrobothnia than in the Helsinki area. By comparison, the Finnish-speaking adolescents in the two regions differ less clearly from each other.

Conspicuous subgroups within the Swedish-speaking minority are the binge drinking upper secondary students in the Helsinki area, the abstaining girls from comprehensive schools in the almost exclusively Swedish-speaking Ostrobothnian municipalities, and the abstaining youngsters from the “bible zone” in Ostrobothnia.

In contrast to earlier findings, we found that in Ostrobothnia the drinking habits of the two language groups are quite similar.

KEY WORDS

Swedish-speaking, Finnish-speaking, youth, alcohol use, regional analysis, Finland